Lietuvos Respublikos Seimo
Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui

2022 m. kovo 24 d., Nr. 23-056VK

DĖL RIBOJAMŲJŲ PRIEMONIŲ DĖL KARINĖS AGRESIJOS PRIEŠ UKRAINĄ NUSTATYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2496(2)

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), viena didžiausių verslo organizacijų, atstovaujanti ir tarptautinio kelių krovininio transporto (toliau – transporto) sektorių, siekia atkreipti Jūsų dėmesį į Ribojamųjų priemonių dėl karinės agresijos prieš Ukrainą nustatymo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) nuostatą, kuri reikšmingai paveiktų ir taip su itin reikšmingu darbuotojų trūkumų susiduriantį transporto sektorių.

LVK iš esmės palaiko Įstatymo projektą ir šį palaikymą yra išreiškusi ir viešai,[1] taip pat pritaria pasiūlymui viešinti Lietuvoje įsteigtų juridinių asmenų, valdomų arba susijusių su Lietuvos politikais, ekonominius ryšius, plėtojamus su Rusija ir Baltarusijos, šį palaikymą taip pat yra išreiškusi Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto parlamentinės kontrolės metu. LVK taip pat teigiamai vertina ir tai, kad sudaromos sąlygos ateityje taikyti nacionalines sankcijas konkretiems subjektams ir priimti Lietuvai svarbias sankcijas lanksčiau ir greičiau. Pavyzdžiui, Estija nacionalinėmis sancijomis nuo 2022 m. balandžio 11 d. uždraudė „Yandex“ organizuoti pavežėjimo paslaugas, tuo tarpu Lietuvoje prireikė dar kelių mėnesių, kol „Yandex“ buvo pakankamai paveikta tarptautinių finansinių sankcijų.

Kreipiamės konkrečiai dėl Įstatymo projekto 3 str. 3 d., kuria siūloma stabdyti Rusijos ir Baltarusijos piliečių prašymų leidimų laikinai gyventi Lietuvoje priėmimą per išorės paslaugų teikėją užsienyje, išskyrus tų, dėl kurių Vyriausybės nustatytais atvejais tarpininkauja Vyriausybės įgaliota institucija, ir Lietuvoje, išskyrus tų Rusijos ir Baltarusijos piliečių, kurie turi galiojančią Lietuvos vizų tarnybos užsienyje ar Lietuvoje išduotą Šengeno ar nacionalinę vizą, arba leidimą gyventi Lietuvoje, arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės išduotą leidimą gyventi. Šis siūlymas užkirstų kelią įdarbinti Baltarusijos piliečius, turinčius Šengeno vizą.

Baltarusijos piliečiai, Lietuvos transporto ir saugos administracijos duomenimis, sudaro apie 52 proc. visų transporto sektoriaus įmonių įdarbinamų krovinių vežimo transporto priemonės vairuotojų (toliau – vairuotojų). Tokia situacija yra susiklosčiusi dėl Lietuvos transporto sektoriaus patiriamo darbuotojų trūkumo, kurį sąlygoja itin spartus Lietuvos transporto sektoriaus augimas ir Europos Sąjungoje fiksuojamo 500 tūkst. vairuotojų trūkumo.[2] Dėl itin sėkmingo Lietuvos transporto sektoriaus darbo, šis sektorius, „SoDra“ 2021 m. liepos mėn. duomenimis, įdarbina bent 77 tūkst. vairuotojų.

Nepaisant to, kad Įstatymo projekte numatyta formuluotė leistų Baltarusijos piliečiams, turintiems leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, toliau dirbti Lietuvoje, svarbu pabrėžti, kad transporto sektoriuje yra santykinai didelė darbuotojų kaita – apie 26 proc. visų dirbančiųjų šiame sektoriuje per metus išeina iš darbo.

LVK nuomone, nėra tikėtina, kad krovininio transporto vairuotojus iš Baltarusijos galėtų pakeisti darbuotojai iš kitų – ES ar trečiųjų – šalių, nes iš esmės visose Vakarų pasaulio rinkose yra fiksuojamas vairuotojų trūkumas.

[1] „Romanovskis: ribojamųjų priemonių taikymas rusiškoms prekėms yra ne tik patriotinis, bet ir ekonominis verslo interesas“, *DELFI*, 2023 03 18.
[2] “Global driver shortages: 2022 year in review”, *World Road Transport Organisation*, 2022 12 22.

Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103 Vilnius
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

Nėra tikėtina ir tai, kad pakankamą skaičių darbuotojų būtų galima paruošti Lietuvoje. Remiantis Užimtumo tarnybos duomenimis, 2022 m. apie 19 tūkstančių asmenų Užimtumo tarnyboje pasinaudojo suteikiama parama mokymuisi, t.y. siekė persikvalifikuoti arba tobulinti kompetencijas, ir tik keli šimtai jų įgijo (siekia įgyti) vairuotojo kvalifikaciją. Palyginimui, 2022 m. nustatyta 16 tūkst. asmenų kvota vairuotojams lengviau įdarbinti išseko dar 2022 m. rugpjūčio mėnesio pabaigoje.

Atkreiptinas dėmesys, kad LVK 2022 m. rugpjūčio 22 d. raštu Seimo Užsienio reikalų komitetui ir Užsienio reikalų ministerijai taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad Lietuvoje įvesta nepaprastoji priemonė apsunkina Baltarusijos piliečiams įsidarbinti Lietuvoje, nepaisant to, kad išimtine tvarka buvo įdarbinamas rekordinis skaičius Baltarusijos piliečių. LVK iki šiol laikosi nuomonės, kad galiojanti sistema sąlygoja „dviejų greičių“ įdarbinimo režimą, kuomet vienas kvalifikacijas turintys asmenys (pvz., vairuotojai) yra laikomi „grėsme nacionaliniam saugumui“, o kitiems sudaromos išskirtinės sąlygos atvykti (informacinių ir komunikacinių technologijų specialistams). Išskirtinės sąlygos informacinių ir komunikacinių technologijų specialistams atvykti į Lietuvą sąlygojo beprecedentį Baltarusijos piliečių migracijos bumą, tačiau visų likusių Baltarusijos piliečių atvykimas siekiamas užkardyti visais įmanomais būdais, motyvuojant pastarųjų keliama grėsme nacionaliniam saugumui. Dviprasmiškas valstybės požiūris į Baltarusijos piliečius, kai šalyje galiojant nepaprastajai padėčiai ir atskirai nepaprastajai priemonei stabdyti Baltarusijos piliečių atvykimą į Lietuvą, valstybei tarpininkaujant yra įdarbinamas rekordinis skaičius Baltarusijos piliečių, LVK manymu, nėra sveikintinas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašome kartu su Lietuvos transporto sektoriaus atstovais ieškoti būdų, kaip galima užtikrinti Baltarusijos piliečių įdarbinimą Lietuvoje veikiančiose įmonėse minimizuojant Baltarusijos piliečių atvykimo keliamas rizikas Lietuvos nacionaliniam saugumui. Jeigu Lietuvos transporto sektoriui būtų visiškai užkirstas kelias įdarbinti Baltarusijos piliečius, sumažėtų Lietuvos sektoriaus konkurencingumas, o atsižvelgiant į šio sektoriaus reikšmingą indėlį į Lietuvos ekonomiką, eksportą ir jo augimą, tai prisidėtų prie neigiamų Lietuvos BVP augimo tendencijų.

Pagarbiai

Prezidentas Andrius Romanovskis

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p.: vilius@lvk.lt, mob. +370 608 98408.